

Betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)

A2020/01495/A

1 Sammanfattning

Skatteverket har inga invändningar mot att förslagen genomförs.

Skatteverket lämnar dock vissa synpunkter på dels de delar av förslagen som har koppling till skattelagstiftningen, dels de samhällsekonomiska konsekvenserna av förslagen.

2 Skatteverkets synpunkter

2.1 Begreppet ”inkomst av förvärvsarbete”

Prövningen av såväl inkomstvillkoret som arbetslöshetsersättningens storlek utgår i förslagen från begreppet ”inkomst av förvärvsarbete”, se 5 och 6 kap. förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring. Uppgifter om inkomst av förvärvsarbete ska enligt betänkandet kunna inhämtas från individuppgifter i arbetsgivardeklarationer samt, i de fall sådana uppgifter saknas, från individens årliga inkomstdeklaration (se s. 257).

Rätt till ersättning har enligt 5 kap. 1 § förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring en sökande som inom en fastställd ramtid uppfyller vissa krav på en *minsta månadsinkomst av förvärvsarbete* och en *minsta totalinkomst av förvärvsarbete*. Av 5 kap. 4 § förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring framgår vidare att vid prövning av inkomstvillkoret får den som varit verksam som företagare inom ramtiden beakta *inkomster av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt*.

Begreppet ”inkomst av förvärvsarbete” förekommer inte i skattelagstiftningen och används därmed inte heller i arbetsgivardeklarationen eller i beslutet om slutlig skatt. Skatteverket anser därför att detta begrepp behöver klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Detta för att undvika tveksamheter hos arbetslöshetskassorna om vilket belopp i arbetsgivardeklarationen eller i beslutet om slutlig skatt som ska användas.

I detta sammanhang vill Skatteverket förtydliga att fysiska personers skatt på förvärvsinkomster beräknas på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Den beskattningsbara förvärvsinkomsten beräknas genom att summan av överskott i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet minskas med allmänna avdrag och avrundas nedåt till helt hundratal kronor vilket är den fastställda förvärvsinkomsten. Från detta belopp dras grundavdrag och

sjöinkomstavdrag och det återstående beloppet är den beskattningsbara förvärvsinkomsten, se 1 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229). Den beskattningsbara förvärvsinkomsten framgår av såväl beslutet om slutlig skatt (som är offentligt) som beskedet om slutlig skatt (som inte är offentligt). Inkomst av tjänst samt överskott av näringsverksamhet framgår av beräkningsbilagan till beslutet om slutlig skatt. Dessa uppgifter framgår däremot inte av beskedet om slutlig skatt.

2.2 Arbetsgivardeklaration på individnivå – pensionsinkomster

Av 9 kap. 5 § förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring framgår att reducering av arbetslöshetsersättningen ska ske för utbetald allmän pension och annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete. I författningskommentaren (s. 806) anges bland annat att bestämmelsen omfattar all form av pension som lämnas på grund av förvärvsarbete.

Skatteverket vill i denna del framhålla att tjänstepension genom pensionsförsäkringar redovisas i arbetsgivardeklarationen, men inte på individnivå. Inte heller pensionsinkomster från utlandet kan hämtas från individuppgifter, då sådana inkomster normalt sett inte redovisas i en arbetsgivardeklaration. Det behöver därför i det fortsatta lagstiftningsarbetet förtydligas huruvida sådan pension ska reducera ersättningen och hur inkomstuppgifterna i så fall ska inhämtas av arbetslöshetskassorna.

2.3 Samhällsekonomiska konsekvenser avseende förslagen

Skatteverket har inga invändningar mot förslagen. Mot bakgrund av Skatteverkets övergripande uppdrag att bidra till ett väl fungerande samhälle, vill verket dock lyfta ett antal principiella synpunkter på de samhällsekonomiska konsekvenserna av förslagen.

Förslagen bygger på de arbetsgivardeklarationer på individnivå som månatligen rapporteras till Skatteverket. Skatteverket noterar att samtliga beräkningar och prognoser baseras på årliga data från 2017 som inhämtats från SCB-databaserna LISA och STATIV. Detta innebär att utredningen inte har haft möjlighet att ta hänsyn till överhoppningsbar tid, vilket är en relevant del i förslagen. Dessa begränsningar innebär att konsekvensanalysens beräkningar riskerar att bli missvisande (kan ha både över- och underskattats enligt s. 692), men i vilken utsträckning och vilken riktning det troligtvis pekar åt diskuteras inte i utredningen. Skatteverket noterar också att utredningens analyser inte tar hänsyn till ett antal relevanta faktorer som påverkar förslagets konsekvenser, vilket leder till ytterligare osäkerheter. Dessa faktorer är pandemins effekter på arbetslösheten och arbetslöshetsförsäkringen, pågående reform- och utredningsarbeten inom närliggande system (t.ex. reformeringen av Arbetsförmedlingen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken, lagen om anställningsskydd) eller den ekonomiska situationen för vissa långtidsarbetslösa. Eftersom dessa faktorer påverkar och kommer att påverka arbetsmarknad och arbetslöshet, riskerar konsekvensanalysens beräkningar att bli underskattande om inte hänsyn tas till dessa.

Utredningens konsekvensanalys tar upp konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Förslagen kommer enligt utredningen troligtvis inte att leda till ett jämställt utfall för kvinnor och män trots en könsneutral lösning för en ny arbetslöshetsförsäkring (se s. 715). Utredningen menar att orsaken till detta är att en inkomstbaserad inkomstförsäkring kan återspegla en könssegregerad eller ojämnställd arbetsmarknad alternativt genusrelaterade livsval på ett sätt som i praktiken är olika gynnsamt för kvinnor och män. Skatteverket noterar att en inkomstbaserad ersättning även kan avspegla en ojämnställd arbetsmarknad. Om det redan finns diskriminerande mönster på arbetsmarknaden, är det troligt att en inkomstbaserad arbetslöshetsersättning kommer att förstärka dessa.